

WYROBY WŁÓKIENNICZE	NORMA BRANŻOWA	BN-73
	Metody badań wyrobów włókienniczych Wyznaczanie odporności wybarwień na odserycynowanie	7501-24
		Grupa katalogowa XI 09

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest wyznaczanie odporności wybarwień wyrobów włókienniczych, w dowolnym stadium przerobu, na działanie roztworów mydła, stosowanych zwykle do odklejania surowego jedwabiu naturalnego.

1.2. Zasada wyznaczania. Próbkę z tkaninami towarzyszącymi poddaje się działaniu roztworu mydła, płucze i suszy. Zmianę barwy próbki i stopień zabrudzenia bieli niebarwionych tkanin towarzyszących ocenia się za pomocą wzorcowych szarych skal.

1.3. Zakres normy. Metodę podaną w normie stosuje się nie tylko do wyznaczania odporności wybarwień, ale także do wyznaczania trwałości barwników. W tym celu tkaninę barwi się w przyjętych dla danego barwnika warunkach stosowania i w ustalonej intensywności odpowiadającej intensywności kolekcji pomocniczej. Odporność otrzymanego wybarwienia, wyznaczoną według podanej metody, przyjmuje się za trwałość barwnika.

1.4. Normy związane

PN-73/P-04905 Metody badań wyrobów włókienniczych. Wyznaczanie odporności wybarwień. Ogólne zasady

PN-63/P-04906 Metody badań wyrobów włókienniczych. Wyznaczanie odporności wybarwień. Szara skala do oceny zmiany barwy

PN-63/P-04907 Metody badań wyrobów włókienniczych. Wyznaczanie odporności wybarwień. Szara skala do oceny stopnia zabrudzenia bieli

2. WYZNACZANIE

2.1. Wyposażenie

a) Naczynie pojemności 500 cm³ wyposażone w chłodnicę zwrotną.

b) Roztwór zawierający 7 g mydła¹⁾ w 1 dm³ wody. Mydło powinno zawierać nie więcej niż 5% wilgoci i mieć następujący skład w stosunku do masy mydła suchego:

¹⁾ Patrz Postanowienia przejściowe.

- wolnych alkaliów w przeliczeniu na węglan sodowy, najwyżej 0,3%

- wolnych alkaliów w przeliczeniu na wodorotlenek sodowy, najwyżej 0,1%

- związanych kwasów tłuszczowych obliczonych jako sole sodowe, co najmniej 85%

- temperaturę topnienia mieszaniny kwasów tłuszczowych otrzymanych z mydła, najwyżej 30°C

- liczbę jodową, najwyżej 50

c) Węglan sodowy bezwodny.

d) Dwa kawałki niebarwionych tkanin towarzyszących, każdy o wymiarach 10×4 cm; jeden z surowego jedwabiu naturalnego, drugi z tego samego rodzaju włókna co próbka.

e) Szara skala do oceny zmiany barwy.

f) Szara skala do oceny stopnia zabrudzenia bieli.

2.2. Przygotowanie próbek

2.2.1. Próbki z tkanin. Próbkę o wymiarach 10 × 4 cm należy umieścić między dwoma kawałkami tkanin towarzyszących określonych w 2.1 d) i zszyć białymi nićmi wzdłuż czterech brzegów.

2.2.2. Próbki z przędzy. Przędzę należy przerobić na dzianinę, a następnie postępować tak, jak z próbkami tkanin wg 2.2.1.

Dopuszcza się przygotowanie próbki z przędzy, formując warstwę nitki ułożonych równolegle do dłuższego brzegu między dwoma kawałkami tkanin towarzyszących określonych w 2.1 d) i zszyć białymi nićmi wzdłuż czterech brzegów tak, aby umocować przędzę między tkaninami towarzyszącymi.

2.3. Wykonanie wyznaczania. Próbkę przygotowaną wg 2.2 należy poddać w ciągu 10 min (0,6 ks) działaniu łagodnie wrzącego roztworu mydła wg 2.1 b), umieszczając próbkę w naczyniu pojemności 500 cm³ zaopatrzonym w chłodnicę zwrotną. Stosunek roztworu powinien wynosić 1:100. Nie wyjmując próbki i nie przerywając wrzenia dodać do roztworu mydła bezwodnego węglanu sodowego w ilości odpowiadającej stężeniu 0,5 g/dm³ i utrzymać w stanie wrzenia

Instytut Krajowych Włókien Naturalnych
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Krajowych Włókien Naturalnych dnia 17 września 1973 r.
jako norma obowiązująca w zakresie czynności określonych normą od dnia 1 kwietnia 1974 r.
(Dz. Norm. i Miar nr43/1973 poz. 125)

przez dalsze 110 min (6,6 ks) (łącznie w ciągu 2 godz). Po tym czasie próbkę wyjąć z roztworu, wypłukać dwukrotnie w zimnej wodzie destylowanej, a następnie w ciągu 10 min (0,6 ks) w zimnej, bieżącej wodzie wodociągowej. Próbkę wyjąć, rozpruć zszycie wzdłuż trzech brzegów i wysuszyć rozwieszając w pomieszczeniu, w którym temperatura nie przekracza 60°C (333 K), w ten sposób, aby trzy składowe części próbki stykały się ze sobą tylko wzdłuż pozostałego zszycia.

2.4. Ocena odporności wybarwień. Zmianę barwy próbki i stopień zabrudzenia bieli niebarwionych tkanin towarzyszących należy ocenić wg PN-73/P-04905 rozdz. 4 za pomocą szarej skali do oceny

zmiany barwy opisanej w PN-63/P-04906 i szarej skali do oceny stopnia zabrudzenia bieli opisanej w PN-63/P-04907.

2.5. Podawanie wyników. Wartość liczbową stopnia zmiany barwy próbki oraz wartość liczbową stopnia zabrudzenia bieli należy podać oddzielnie dla każdej z dwóch niebarwionych tkanin towarzyszących.

3. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

Do czasu rozpoczęcia w kraju produkcji mydła, spełniającego wymagania wg 2.1 b), dopuszcza się używanie płatków mydlanych wg PN-68/C-77058 Przetwory tłuszczowe. Płatki i nitki mydlane.

K O N I E C

przez Dyrektora Instytutu Włókiennictwa

9. **BN-73/7501-24 Metody badań surowców włókienniczych. Wyznaczanie odporności
wybarwień na odserycnowanie**
1109

zmiana 1
90.09.14

1. W punkcie **1.4**, zamiast: PN-73/P-04905 powinno być: PN-86/P-04905;
zamiast: PN-63/P-04906 powinno być: PN-86/P-04906
MBWW. Wyznaczanie odporności wybarwień. Szare skale
do oceny odporności wybarwień.

Skreśla się: PN-63/P-04907 (unieważniona od 1.07.87 r. za-
stąpiona przez PN-86/P-04906 Dz. Norm. i Miar 2/87
poz. 5)

2. W punkcie **2.4**, zamiast: PN-73/P-04905 powinno być: PN-86/P-04905,
zamiast: PN-63/P-04906 powinno być: PN-86/P-04906,
Skreśla się: PN-63/P-04907.
3. W punkcie **3**, zamiast: PN-68/C-77058 powinno być: PN-84/C-77058
Środki do prania i mycia. Płatki i nitki mydlane. Wyma-
gania i badania.